

Na kraju časopis donosi bibliografiju arhivističke literature za 1996. i 1997. godinu za njemačko i ostalo evropsko područje (Njemačka, Belgija, Danska, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Austrija, Poljska, Švedska, Švicarska i Lichtenstein, Slovačka, Slovenija, Češka, Mađarska).

Danijela Marjanić

Der Archivar, god. 54, br. 3, Düsseldorf 2001.

Na poticaj ravnatelja Državnog arhiva u Düsseldorfu, dr. Bernharda Vollmera, pokrenut je 1946. godine časopis *Der Archivar*. Od 1948. godine, kada je registriran kao službeni list pokrajine Nordrhein-Westfalen, dobio je funkciju službenog vjesnika svih arhivskih ustanova na njemačkom području te Udruge njemačkih arhivista. Časopis izlazi u izdanju Glavnog državnog arhiva pokrajine Nordrhein-Westfalen četiri puta godišnje u veljači, svibnju, srpnju i studenom. Naklada iznosi oko 4000 primjeraka. *Der Archivar* obrađuje najrazličitije teme s područja arhivske teorije i prakse u obliku kraćih izvještaja i obavijesti o aktualnim arhivističkim pitanjima iznijetim u prilogama i referatima na međunarodnim i njemačkim stručnim skupovima i u stručnoj arhivističkoj literaturi, te kao službeni vjesnik Udruge njemačkih arhivista informira o kadrovskim promjenama, aktivnostima i projektima s područja arhivske djelatnosti.

U uvodnom se članku Konrad Schneider (*Das Ende der Aktenzeit? Eine Herausforderung für die Archive*) na primjeru Frankfurta na Majni bavi problemom upravljanja i predaje pismohranskog gradiva ureda gradske uprave nadležnim arhivskim ustanovama, tj. njihovom suradnjom, odnosno nedostatkom suradnje, čiji je prema autoru glavni uzrok nepoznavanje zadaća gradskih arhiva od strane uprave. Iako je uredsko poslovanje gradske uprave regulirano odgovarajućim propisima (za Frankfurt to je "Uredba o uredskom poslovanju gradske uprave" iz 1969), često se događa da pismohrane nemaju npr. dokumentaciju stariju od 1980. godine, a razlog tomu je upravo nepoznavanje tih uredbi o radu pismohrana i djelatnosti gradskih arhiva. Kod preseljenja ureda često dolazi do uništavanja gradiva. Pritisak racionalizacije na rad uprave često ide na štetu pismohrana. Osim toga, kod izlučivanja gradiva ne traži se suradnja i odobrenje arhivskih ustanova. Neki uredi ne dozvoljavaju pristup gradivu pismohrana. Razlog je tome možda upravljanje dokumentima koje nije u skladu s propisima gradske uredbe o uredskom poslovanju. Gubitak kvalitete u dokumentiranju djelatnosti uprave očituje se i u tome, da se mnoge odluke donose usmeno u ugovornim objektima u središtu grada, tako da pisani zapis dokumentira što se dogodilo, ali ne i kako. Autor zaključuje da treba poraditi na tome, da se

shvati da pravilno upravljanje dokumentima u pismohranama omogućuje brzo opskrblijevanje i uprave i politike potrebnim obavijestima. Inače se ne može očekivati da arhivi budu uspješni u svom nastojanju da zaštite pravni i povijesni materijal i novim generacijama povijesnih istraživača osiguraju dobar izvorni materijal. Arhivi i nadalje preuzimaju gradivo, ali samo sporadično i često kao rezultat svojevrsnog "arheološkog iskapanja".

Peter K. Weber u svom prilogu pod naslovom: Dokumentacijski ciljevi u vrednovanju gradiva pismohrana gradske i općinske uprave (*Dokumentationsziele lokaler Überlieferungsbildung*), piše da na temelju iskustva arhivske prakse u komunalnim arhivima na razini gradova i općina, bez primjene obavijesnih vrijednosnih mjerila, postupak vrednovanja gradiva ne može biti kvalitetan. Budući da informacijska vrijednost ima središnju ulogu kod vrednovanja, a podliježe subjektivnosti i specifičnim interesima, ne može se izbjeći određivanje obavijesnih kriterija u postupku vrednovanja gradiva, tj. dokumentacijskih ciljeva. Komunalni arhivi kao javne ustanove čuvaju informacije o društvenom životu lokalnih zajednica, a njihova se zadaća sastoji u dokumentiranju komunalnog života za kasnije istraživače.

Za određivanje profila gradiva komunalnih arhiva uzimaju se u obzir arhivistički (arhivska teorija i praksa) zahtjevi, te zahtjevi privatnih korisnika-građana i znanstvenih istraživača. Osnovno je pitanje što, kako i u kojem intenzitetu dokumentirati za kvalitetnu sistematizaciju društvenog života grada ili općine. Za to je prema autoru potrebno:

- a) kategorizirati lokalni društveni život (npr. u okviru sljedećih skupina: politika, gospodarstvo, kultura, pravo, rad i socijala),
- b) kontekstualno opisati kategorije na temelju utvrđivanja javnih i privatnih spoznajnih interesa i na osnovi njih odrediti dokumentacijske ciljeve,
- c) utvrditi kriterije koji određuju obavijesnu vrijednost, tj. intenzitet dokumentiranja pojedine kategorije lokalnog društvenog života (statistički podaci ili opširnija informacija),
- d) provesti postupak vrednovanja pismohranskog gradiva na temelju definiranih dokumentacijskih ciljeva.

Edgar Büttner, uz kratki opis postojeće web-stranice Saveznog arhiva Njemačke (dizajnirana je 1997. godine, a njezin središnji dio čini pregled fondova i publikacija u izdanju arhiva), predlaže sljedeće korake za poboljšanje Internet-ponude Saveznog arhiva Njemačke:

1. Pregled fondova na Internetu,
2. Prikaz obavijesnih pomagala fondova te replikacija baze podataka,
3. Prikaz odabranih digitaliziranih dokumenata.

Ističe se da o potrebi prezentacije obavijesnih pomagala na Internetu nije potrebno posebno diskutirati, o on-line obavijesnim pomagalima postoji i stručna literatura i konkretni primjeri. Najvažnije je pronaći primjeren način za njihovo predstavljanje na Internetu, tj. definirati postupke koji bi omogućili prijenos velikih količina podataka na Internet. Tako bi se npr. obavijesna pomagala za fondove koji ne očekuju prirast, mogla izraditi bez nekih većih problema, dok bi za fondove za koje se očekuje redovni prirast (npr. fondovi pojedinih saveznih ministarstava), dopuna istraživanju bila banka podataka, koja je primjerenija dinamičnom karakteru tih arhivskih fondova. Prvi upit u tom slučaju još ne bi omogućavao pristup postojećim klasifikacijskim strukturama, nego bi, kao što je to i danas uobičajeno, rezultate prikazao u obliku liste, nakon čega bi na osnovi te liste bilo moguće pozvati detaljizirani prikaz traženog podatka.

Posljednji je veći članak prikaz poljskog arhivističkog časopisa "Archeion" za razdoblje 1995-2000. godine. "Archeion" je znanstveni časopis utemeljen 1926. godine, a sadrži studije o arhivističkim pitanjima sa sažecima na ruskom, engleskom i francuskom, prikaze i recenzije knjiga i članaka poljskih i stranih autora te bibliografske zabilješke. Poučan je izvještaj (sv. 96, str. 50-62) četveročlane stručne skupine Međunarodnog arhivskog vijeća, o rezultatima njihove posjete poljskim državnim arhivima u razdoblju 19. veljače – 1. ožujka 1995. godine. Središnja je točka u ovom izvještaju nezadovoljavajuća situacija s obzirom na nedovoljan broj namjenskih arhivskih zgrada: preporučuje se izgradnja novih zgrada, svrsishodnijih i jeftinijih od modernizacije postojećih. Upozorava se na potrebu poboljšanja strategije kod konzervacije tonskih i audiovizualnih zapisa, veće sudjelovanje Glavnog ravnateljstva državnih arhiva u reformama područne uprave, što se odnosi na problem hijerarhijskih odnosa između središnjeg i područnih ureda uprave, koji lokalnim čimbenicima ostavljaju premalo slobodnog prostora, na potrebu izgradnje obrazovnog sustava te stalnog usavršavanja arhivskog osoblja u okviru arhivskih ustanova, na potrebu izrade računalnih programa sa svrhom izrade baze podataka za područje cijele države, pri čemu su glavni problemi pri uvođenju novih informacijskih tehnologija u arhivske ustanove ne tehničke, nego metodološke, pravne ili ljudske prirode. Tu je i preporuka za ostvarivanje uzajamnog jamstva razmjene informacija na međunarodnom planu, tj. pristupa onom gradivu koje se nalazi u inozemstvu, a odnosi se na povijest Poljske.

Danijela Marjanić